

ЕМОЦІЙНО-ОЦІННА ФУНКЦІЯ СИНЕСТЕТИЧНОЇ МЕТАФОРИ В АНГЛОМОВНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ

У сучасній лінгвістиці метафора розглядається не лише як стилістичний засіб художньої літератури, а й як інструмент концептуалізації та інтерпретації досвіду людини [2, с. 112]. Саме метафора дає змогу пізнати й переосмислити певне явище через інше, слугуючи не лише засобом мовного відображення дійсності, а й вираженням концептуальної картини світу людини [4, с. 3].

Особливий інтерес викликає феномен синестетичної метафори, що ґрунтується на міжчуттєвих перенесеннях – коли одна сенсорна модальність (зір, звук, запах, дотик, смак) вербалізується в межах іншої для створення глибшого, багатовимірного образу [3, с. 9]. Такий тип метафори дає змогу виявити прихований емоційний досвід та способи його мовного втілення.

Синестетична метафора дозволяє авторові передавати суб'єктивне ставлення до явищ через образне поєднання різних сенсорностей. Наприклад, поєднання зорових і слухових характеристик (*soft sounds, quiet colors*) або взаємодія ознак смаку й дотику (*sharp taste*) дають змогу глибше відтворити емоційний стан персонажа в конкретній ситуації [7, с. 463–464]. Синестетичність сприяє посиленню експресивності тексту, забезпечує його багатовимірність і емоційну наповненість.

У межах художнього дискурсу синестетична метафора виступає одним із ключових механізмів формування індивідуально-авторської картини світу. Вона відображає внутрішній світ автора та його персонажів, їхні психоемоційні стани, а також світовідчуття автора. Синестетичні метафори не лише позначають оцінку, а й занурюють читача у сам процес емоційного переживання. [5, с. 47–55].

Синестетичні метафори роблять емоції та ідеї більш доступними для сприйняття, оскільки формують яскраві й відчутні образи. Крім того, такі метафори забезпечують тексту багатозначність і виразність [1, с. 36]. Саме тому синестетична метафора виступає своєрідним зв'язком між автором і читачем, забезпечуючи ефект спільного емоційного досвіду.

Наприклад, у романі в'єтнамсько-американської письменниці Монік Труонг «Bitter in the Mouth» відчуває смак слів.

Промовляючи слово *Ham-me-rick* (власне прізвище), Лінда відчуває комплексний сенсорний образ: кожна складова слова викликає власні смакові відчуття – «солодка лакриця з легким присмаком диму і примарним ковтком Dr. Pepper» [6, с. 61–62].

Солодкість лакриці передає ностальгію, пов'язану з дитячими спогадами та сімейними моментами, тоді як легкий присмак диму символізує минулі травми, складність сприйняття власної ідентичності. Відчуття смаку *Dr. Pepper* відносить Лінду до спогадів про перший досвід із цим напоєм, коли бабуся вперше дозволила їй його скуштувати.

Через синестетичну метафору читач не просто дізнається про події із життя героїні, а й переживає їх разом із нею. Таким чином, смаковий компонент стає засобом емоційно-оцінного відтворення досвіду, підкреслюючи глибину внутрішнього світу персонажа.

Отже, синестетична метафора у художньому дискурсі виконує комплексну функцію: вона поєднує структурування досвіду, естетичну образність і емоційно-оцінне вираження. Через міжчуттєві асоціації автор формує нові сенсові поля, у яких відбивається його емоційний світ. Аналіз цього феномену дозволяє глибше зрозуміти способи мовної репрезентації емоцій та оцінки в англомовній художній традиції.

Література

1. Головня А. В., Тертична О. І. Синестезія як різновид метафори (на матеріалі Джоан Гарріс «Шоколад»). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Філологія. Одеса, 2024. № 67. С. 34–36.

2. Гуцол С. Метафора як спосіб символічного вираження внутрішнього досвіду особистості. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. Серія «Філософія. Психологія. Педагогіка». К., 2007. № 3 (21), Ч. 1. С. 109–116.

3. Day S. Synaesthesia and Synaesthetic Metaphors. *PSYCHE: An Interdisciplinary Journal of Research On Consciousness*. 1996. Vol. 2. URL : <https://journalpsyche.org/files/0xaa40.pdf> (дата звернення: 02.11.2025).

4. Lakoff G., Johnson M. *Metaphors We Live by*. University of Chicago Press, 2003. 242 p.

5. Shen Y. Cognitive Constraints on Poetic Figures. *Cognitive Linguistics*. 1997. Vol. 8. P. 33–72. DOI :10.1515/cogl.1997.8.1.33.

6. Truong M. Bitter in the Mouth. New York : Random House, 2010. 304 p.

7. Williams J. M. Synaesthetic Adjectives: A Possible Law of Semantic Change. *Language*. 1976. Vol. 52, № 2. P. 461-478.